

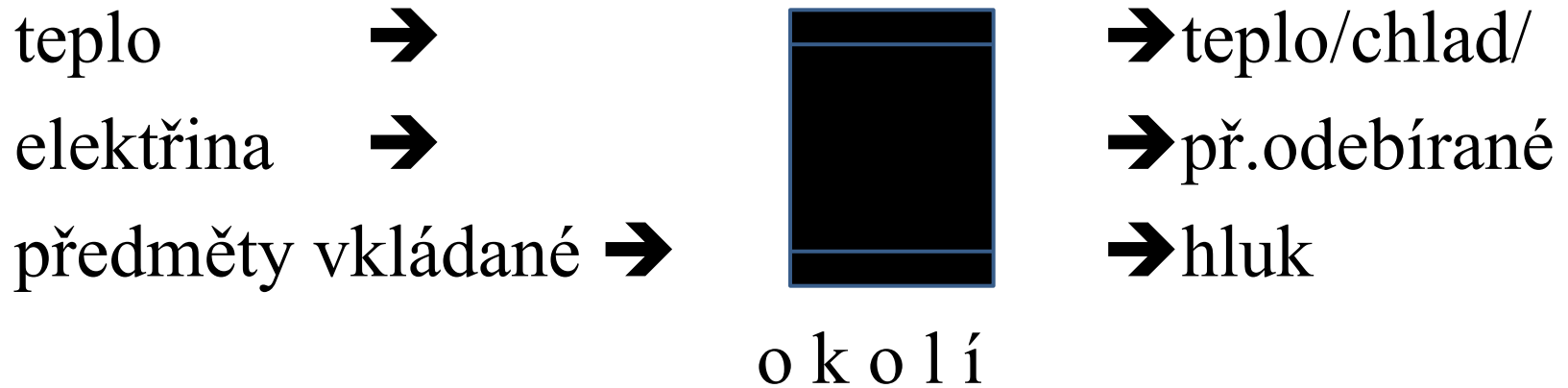
ROLE PRÁVNÍHO ŘÁDU V SOUČASNÉ GLOBÁLNÍ ÉŘE

1. Systém práva

Obecný pojem systému:

- ❑ relativně **stálá** a relativně **samostatná** část skutečnosti
- ❑ **charakteristické znaky** zůstávají po určitou dobu **konstantní**
- ❑ **ohraničitelnost** vzhledem k **prostředí**
 - ⇒ lze ho **pozorovat**, popsat

1.1 „System lednička“

Úhrn účinků, které vykazuje v daném stavu, za určitých podmínek → **chování** /žádoucí, nežádoucí/

Vstupy a výstupy usnadňují poznání chování, které závisí na **stavu** systému, jejich vazba má význam u účelových systémů

1.2 Funkce systému

- Účelový systém – během svého působení realizuje funkce odpovídající lidským potřebám
- Pravděpodobnost =transformační funkce - vazba určitých vstupních a výstupních veličin dělí na:
determinované x částečně neurčité x náhodné

Z hlediska funkcí vykazují systémy 2 krajní **póly chování**:

- a) **autonomní** – vstupní veličiny jsou podmínkou, ale neovlivňují podstatně stav
- b) **řízené** – stav neovlivňuje podstatně výstupní veličinu, je jednoznačně determinovanou proměnnou veličinou

1.3 Právo - struktura

STRUKTURA- množina prvků a závisících vztahů

Prvky

1. Právní normy
2. Právní předpisy, právní odvětví
3. Právní zásady a principy

Kriteria struktury

- prvotnosti a odvozenosti
- právní síly
- ústavnosti a podzákonosti
- existenčnosti a funkčnosti
- ignorantia legis neminem excusat

1.4 Systémové vymezení práva

- ❑ ÚČELOVÝ
- ❑ částečně NEURČITÝ /až náhodný/
- ❑ AUTONOMNÍ - ŘÍZENÝ
- ❑ ADAPTIVNÍ
- ❑ JEDNOTNÝ a DIFERENCOVANÝ s y s t é m

Vztahy mezinárodního a vnitrostátního práva

- ❑ Monistická koncepce
 - a) Primát mezinárodního práva
 - b) Primát vnitrostátního práva
- ❑ Dualistická a Trialistická koncepce

1.5 Pronikání mezinárodního práva

- A. Uznání /čl. 10 Ústavy ČR /
- B. Adaptace
- C. Recepce
- D. Inkorporace
- E. Transformace

2. Změny společnosti

- dnešní svět se zásadně zmenšil x lidé se navzájem vzdálili
- tendence ke standardizaci a unifikaci
- tempa rozvoje světové civilizace se urychlují
- svět je kolonizován několika nadnárodními korporacemi,
- vytvoření mezinárodního měnového systému
- kontinuální obchodování po celých 24 hodin denně

Problémy vývoje:

- v oblasti ekologie
- využívání a boje o surovinové zdroje, zejména paliv a energie včetně jaderné
- demografického vývoje
- nerovnoměrně rozloženého společenského bohatství (náleží přibližně 1 – x % lidí)

2. 1 Změny v působení normativních systémů

Právo ve všech sférách svého působení podléhá proměnám, které bývají označovány jako

internacionalizace a europeizace.

3. Modifikace principu dělby moci

- snaha ovládnout všechny základní moci
- „čtvrtá“ moc - masmédia, stojící, resp. usilující stát „nad nimi“
- nadnárodní korporace mají mnohdy větší roční obraty než mnohé státy
- noví superhráči, nemají principiálně stejně silné protivníky

3. 1 Limitované možnosti tradičního národního státu

- svět národních států se modifikoval principem nadstátní integrace
- změna pohledů a paradigmat státo-vědních a právo-vědních
- postupný přesun soutěže mezi národními státy a rovněž jejich nadstátních představitelů

3.2 Očekávání role státu

- potlačení, utlumení či zastavení vykonávání některých z dosavadních funkcí
- dochází k potlačování demokratičnosti státu v důsledku volání nadnárodních firem po slabém státu, ale při jeho současném zachování represivních funkcí

Globalizační vlivy:

- jsou v některých ohledech menší, než je obecně předpokládáno, resp. pocítované
- neznamenají ve všech ohledech pouze tlak na změnu funkcí
- nejsou automaticky potlačovány všechny historicky vzniklé a existující instituce
- zdaleka nevytěsňuje všechny možnosti samostatného rozhodování a jednání národních států

4. Stát v období globalizace

- postupné mizení státních hranic
- změna role státu vůči masmédiím
- omezení státní moci ovlivňovat média
- stát je první mezi dalšími velkými mediálními konkurenty

Stát v období globalizace

- média – „hlídací pes“ demokracie společnosti
- stát zcela nerezignuje
- stát musí sám vstupovat do soutěže s mediálními korporacemi
- stát je jedním z množství nových aktérů na globální scéně

Přinese budoucí vývoj novou **státní renesanci**?

5. Působení právních norem

- tradiční objektivní právo je rovněž špatně připravené reagovat na nově se vyskytující právní poměry a situace
- právo vzniklé na římsko-právním základě a tradici začíná mít ve výše nastíněné situaci „přirozeně“ omezené možnosti
- naše právo neprošlo evolučním vývojem
- určitý paradox ve vývoji současné právní regulace

5.1 Konzervativní prvky samotné podstaty tvorby práva

- tvorba práva představuje relativně značně formalizovaný proces
- legislativa je prostředkem reflexe potřeb a především zájmů společnosti a zejména jejích elit
- idea „všechna moc náleží lidu“

Konzervativní prvky samotné podstaty tvorby práva

- dochází i k určité modifikaci při výkonu násilí jako prostředku nátlaku
- vznik „dělené“ suverenity
- strategie neangažování, neinvestování
- vedle psaného práva stále více prosazuje ius non scriptum

5.2 Některé vlastnosti právní normy

- právní norma jako vzor, resp. strnulé pravidlo
 - možnosti překonání tohoto faktu cestou interpretace právních norem
- potřeba otevření masovější možnosti používání právních principů, event. zakotvení soudcovské tvorby práva

5.3 Obavy z omezení základních práv a svobod

- nalezení adekvátní míry mezi přílišnou mírou regulace a nutností zachování všelidských hodnot – stále aktuální téma
- diskuse o povaze, hloubce a všelidské dimenzi zejména osobních práv a svobod

6. Propojení státu a práva

- Právo je výtvořem státu
- Právo je dále spojeno s autoritou , především výkonem moci
- Projevy moci se jistě v rámci dějinného vývoje civilizují a zlidšřují
- Právo a moc však lze uplatňovat především jen tam a zvláště proti tomu, kdo je svázán s místem

Propojení státu a práva

- rozhodující ekonomické a některé další faktory, včetně jejich nadstátních dobře zasíťovaných nositelů, jsou v současnosti mobilní
- role občana jako člena občanské společnosti stojící proti státní moci, se v tomto ohledu relativizuje a minimálně zamlžuje
- světová pavoučí síť není tím správným samospasitelným prostředkem

Propojení státu a práva

- internet je ještě stále víceméně doménou určité části populace
- prosperující společnost, fungující na podstatě ryzí autoregulace není možná a „čistý“ liberalismus, který by neomezoval svobodu jednotlivce, pravděpodobně nevede jen k dalšímu rozvoji svobodného individua a jeho emancipace

6. Odlišnosti a modifikace veřejného a soukromoprávního regulování v kyberpros

- objednávka na právní regulování vůči kyberprostoru odlišuje zejména v oblastech soukromého a veřejného práva

Odlišnosti a modifikace veřejného a soukromoprávního regulování

- je vyžadována „veřejnoprávní“ ochrana volné soutěže, toků kapitálu, svobodného pohybu pracovní síly

X

- intenzivní volání po nezasahování státu do oblastí hospodářského života, a když už regulace, tak „výhradně“ soukromoprávní metodou a dispozitivními normami

6.1 Soukromoprávní sféra

- základní princip a snahu je možné označit potřebu co nejmenší míry regulace a normování vůbec
- hlavní zájem: snaha „ochrany“ informací
- usnadnění nebo aspoň nebránění „ekonomickému“ působení

Soukromoprávní sféra

- rovný a volný přístup k informacím má dva odlišné protipóly:
 - a) slouží k naplňování principu rovnosti
 - b) nebo umožňuje zejm. technologicky, ekonomicky i fakticky zdatnějším a silnějším využití a někdy až možnost zneužití tohoto moderního výtobytku ke svým zájmům

6.2 Veřejnoprávní sféra

- právo ve veřejnoprávní oblasti stojí jak před nutností obrany společnosti před „tradiční“ protispolečenskou činností
- nové (staronové) majetkové „přečiny“ zejména ze strany tzv. bílých límečků
- objevují i nové typy protispolečenské činnosti vznikající původně pravděpodobně z touhy po hře
- nelze zapomínat na roli individua

7. Možnosti právní reakce v současnosti

7.1 Vytváření nových státních orgánů

- nově vytvořené orgány veřejné moci, resp. nasměrování, změna úhlu pohledu, resp. specializace stávajících novým směrem - typ „softwarová“ policie
- za značně významnou je třeba považovat i roli zpětné vazby jak ve své informační, tak především signalizační funkci vůči státním orgánům aplikujícím právo a výsostně ve směru k normotvůrci

7.2 Změna pravomocí

- potřeba změny pravomocí u některých (nad)státních orgánů, zejména těch, které mají v popisu práce rozhodovací činnost, na prvním místě soudů
- potřeba soudcovského dotváření, tvorby práva
- závaznost judikatury Ústavního soudu
- závaznost i v ustálené judikatuře Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu

7.3 Právní principy

- formulování takových právních principů, které jsou „vlastní všem“ subjektům, připouštějící mj. co nejmenší rozdíly a nerovnosti
- současně se stejně naléhavě jedná o velmi starou problematiku jejich správné, resp. rozumné aplikace

7. 4 Komplexní přístup, působení všech normativních systémů, realizace technických opatření

- komplexní přístup jak společenských, tak i přírodovědných disciplin
- morálka a její principy jako prvoplánové indikátory spravedlnosti vládnutí a práva v moderní realitě vyžadují vyjádření v kategoriích všeobecných poloh
- snaha o vytvoření nové etiky, navazující na Kantův kategorický imperativ

Komplexní přístup, působení všech normativních systémů, realizace technických opatření

- nová pravidla, která budou tak apodikticky pravdivá, že je každý rozumně smýšlející člověk bude muset nakonec uznat
- právní regulování je svou podstatou nejostřejší → není a nemůže být samo o sobě ani jediným regulativním systémem, ani není všezahrnujícím a samospasitelným, zprostředkovaně působícím regulátorem

Komplexní přístup, působení všech normativních systémů, realizace technických opatření

- jednou z cest ochrany před technikou je i ona sama

Vedle toho není možné - ve světle technických, ekonomických, právních prostředků aj. zapomenout na zdánlivě jednoduché prostředky, které jsou schopny ovlivňovat jednotlivce i společnost – výchovné a přesvědčovací apely, včetně poskytnutí vzorů.

Děkuji vám za vaši pozornost